У 1187 році в Іпатіївському літописі вперше з’явилось слово “УКРАЇНА”

Колись територія від “Сяну до Дону” звалася Київською Руссю. Однак, вже у 1187 році, у Іпатіївському Літописі вперше з’явилось слово “Україна”.

Сьогодні навколо України точиться чимало розмов. Обговорюють вже не тільки політичну чи економічну ситуацію, а й країну загалом. І не дарма. Неодноразово ми розповідали вам про відомих людей українського походження, про українську культуру та мистецтво, про традиції та звичаї. Однак так і не згадували, звідки ж походить сама назва.

То звідки взялась назва «Україна»?

Колись територія від «Сяну до Дону» звалась Київською Руссю. Однак вже у 1187 році у Іпатіївському літописі вперше з’явилось слово «Україна». Рядки “…и плакашася по нем всі переяславци… бе бо князь добр и крепок на рати… и о нем же Украина много постона…” були пов’язані зі смертю Володимира Глібовича, переяславського князя. Це сталось під час походу на половців, а даний уривок означає «за ним же Україна багато потужила».

Княземъ(ъ) же Рускимъ нѣлзя бѣ ѣхати по нихъ, уже бо росполонился (***) бяшеть Днѣпръ, бѣ бо вѣсна, и возвратишася восвояси. На томъ бо пути разболѣся Володимеръ Глѣбовичь болѣсть||ю тяжкою, ею же скончася; и принесоша и 452
во свой градъ Переяславль, на носилицахъ, и ту преставися мѣсяца априля во 18 день, и положенъ бысть во церкви святаго Михаила. И плакашася по немь вси Переяславци: бѣ бо любя дружину и злата не сбирашеть, имѣния не щадяшеть, по даяшеть дружинѣ; бѣ бо князь добръ и крѣпокъ на рати, и мужьствомъ крѣпкомъ показаяся, и всякими добродѣтелми наполненъ, о немже Украйна много постона.

Цей же літопис містить розповідь про князя Ростислава Берладника, який завітав до «України Галицької». А у Галицько-Волинському літописі містяться рядки про князя Данила Галицького, котрий «забрав Берестій, і Угровськ, і Верещин, і Столп'є, і Комов, і всю Україну».

Історики відшукали у літописах підказки, як можна трактувати назву «Україна».

Наприклад, Олександр Палій притримується думки, що це був синонім слів «князівство» або «земля». Іван Огієнко стверджував, що так називали «граничну Переяславську землю». Але є імовірність, що так охрестили всі інші землі київські. Канадський історик українського походження Орест Субтельний, вважав, що слово «Україна», яке вперше з'явилось 1187 року, означає географічно «Київське порубіжжя». А Віталій Скляренко каже, що буква «у» в багатьох мовах, зокрема в українській, означає не «біля», а «в середині», тому не доцільно трактувати «Україну», як граничну територію чи окраїну.

Багато українських дослідників дотримуються твердження, що слово «Україна» складається з двох частин: «країна» і «у», що означає «рідний». Тобто, назва фактично стає антонімом «чужини».

Назва «Україна» стала більш популярною в часи Козаччини та Речі Посполитої.

Вона зустрічається в документах, листах, писаннях духовних осіб. Так називали територію Наддніпрянщини, розташованої обабіч Дніпра. Трохи згодом вона почала ширитись і на інші території, особливо на Лівобережжі.

Незважаючи на популярність «України» у Європі, козацька держава надалі офіційно залишалась «Військом Запорозьким».

Поділ тутешніх територій між Москвою та Польщею, а також знищення Гетьманщини, створило серйозні перепони для поширення нової назви. У цей час термін «Україна» знову почали використовувати у більш локальному значенні.

Тільки у 19 столітті, коли почали формуватися більш чіткі кордони українських земель, назва «Україна» почала все частіше вживатись у повсякденному житті її мешканців, викорінюючи інші назви.

Таку тенденцію започаткувала інтелігенція, котрій вдалось витіснити етнонім «русини» і замінити його «українцями».

Офіційному її встановленню сприяло створення УНР, Української Гетьманської держави, ЗУНР.

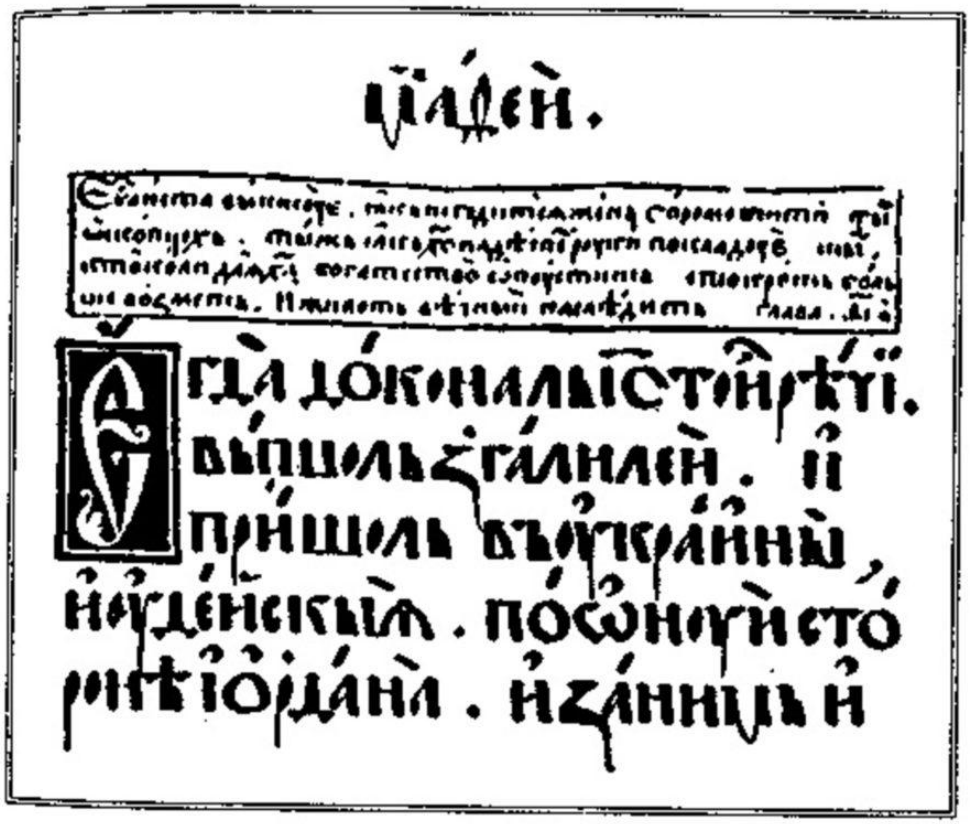
Але в чому причина зміни назви тутешніх земель? Багато вчених та дослідників намагались зрозуміти, чому саме «Україна». Версій виникло кілька.

Згідно першої, назва пішла від *«окраїни», пограничної території.* Ця теорія набула чималого розповсюдження в радянські часи. Подейкують, що вона виникла під впливом польських та російських істориків. Як би там не було, ця версія заслуговує на існування і має аргументи в свою підтримку. Назва «Україна» вперше була застосована до Переяславських земель, які межували з половецьким степом, а тому і називалися окраїнними. Однак кажуть, так їх могли охрестити і за те, що вони відділились від Київської Русі в окреме князівство.

Інша теорія, більш поширена сьогодні, стверджує, що слово «Україна» походить від «країна», «земля».

У Пересопницькому євангеліє, до речі, використовуються обидва значення цього терміну – і окраїна, і земля, територія.

Якщо розглядати цю версію, варто зазначити, що зв’язок між поняттями значно складніший. Назва утворилась в декілька етапів.

Слово «край» у значенні відрізок був відомий ще древнім слов'янам. Кожне тутешнє плем'я мало свою територію, яка відділялась від інших природними кордонами: річками, лісами, болотами тощо. Відповідно «краєм» почали називати територію племені. До цього додався суфікс -іна, який вживався слов'янами для означення простору. Поряд із цим, у тутешніх жителів існувало слово «окраїна», яке означало саме «порубіжні території племен».

Різниця полягала у тому, україна – вся окрема територія племені, окраїна – тільки пограничні території. В німецькій мові, наприклад, існує слово Inland, яке буквально можна перекласти «Вкраїна» і яке означає «своя земля».

Зі зміною суспільних утворень, змінювались і їх назви. **«Україною» почали називати територію феодальних князівств, а згодом і всю Київську Русь.**

Коли незалежні князівства почали від неї відділятись у 12 столітті, їх теж називали українами.

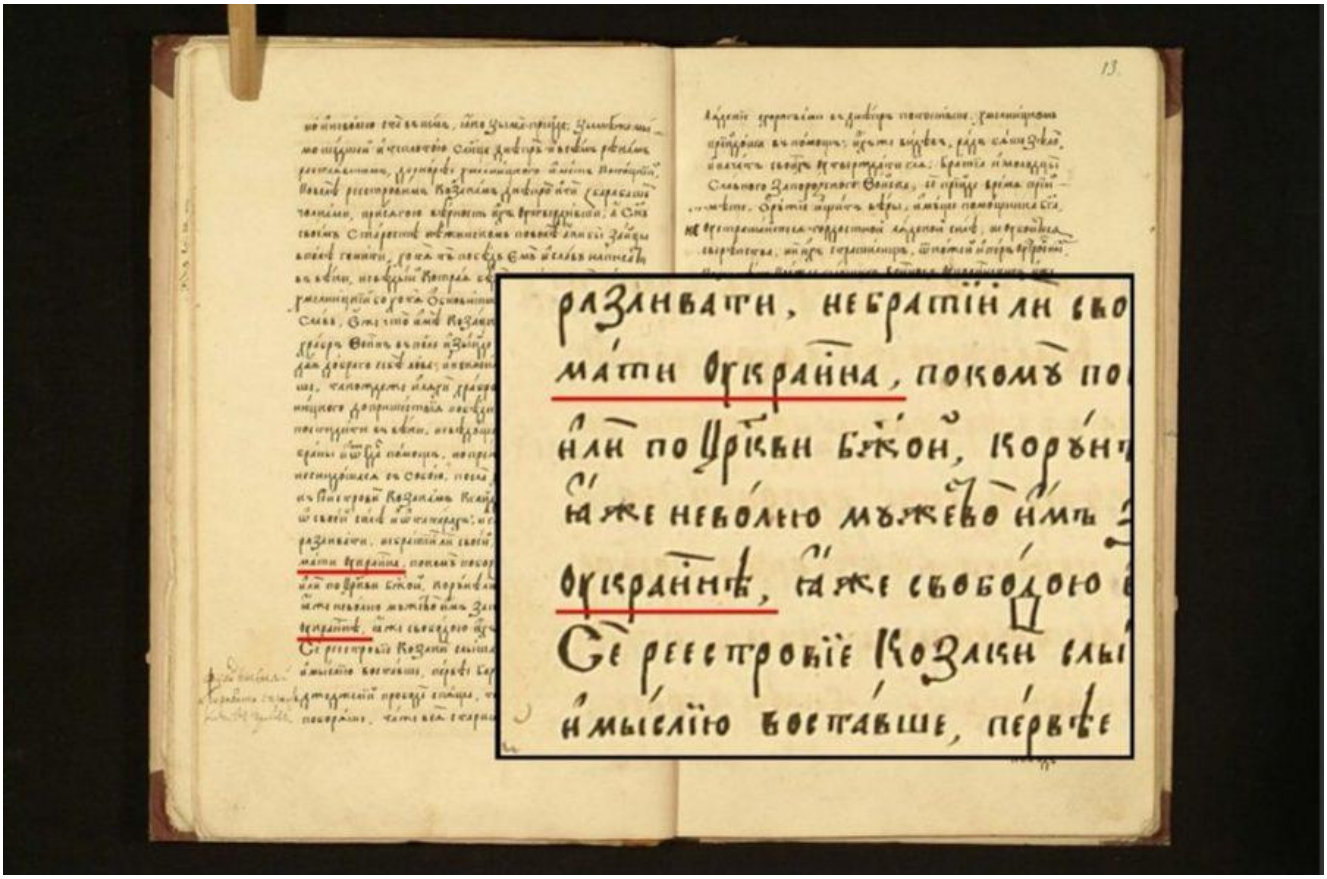

Трохи згодом так прозвали землі Наддніпрянщини, де збиралися козаки. Свідчення є і в українській народній творчості:

«Ой по горах, по долинах,
По козацьких українах
Сив голубонько літає,
Собі пароньки шукає».

Вважається, що зміна Русі на Україну була необхідною і стала протестом проти агресивної царської політики, яка мала за мету перетворити українську націю в російську.

Подейкують, що саме тому Московська імперія присвоїла собі назву «Русь», перетворивши її з часом на Росію. Це мало сприяти втраті нашої самобутності. І коли стало зрозумілим, що українці і надалі намагаються бути самостійними і цю назву ніяк не викорениш, було вирішено її дискредитувати. Тому Україну почали трактувати як «окраїну Росії».

Існує ще одна версія, згідно якої назва «Україна» походить від слова «украяти». Відповідно Україна – **«шматок землі, украяний від цілого, який згодом став окремою країною».**

Назва «Україна» пройшла чималий шлях до офіційного визнання 1991 року, коли було проголошено її незалежність. І хоча походження терміну справді давнє, більшість шовіністів можуть не погодитись з цим, опираючись на те, що її довгий час не хотіли визнати офіційною.

І все ж, якої теорії притримуватись, вирішувати вам.

Джерело: antikor.com.ua